

DIVULGACIÓ UNA SÍNTESI DE LA CONFERÈNCIA OFERTA DISSABTE AL CERCLE SPORT DE FIGUERES

'Mozart humanum est'

Mozart està considerat un compositor sublim. Però, què hi ha darrere la seva música? Quina relació va mantenir amb el poder de l'època?

Jordi Piccorelli | FIGUERES

Mozart va ser el protagonista que ens va acompanyar, com Virgili féu a la *Divina Comèdia*, i ens va endinsar en un món decadent d'aristòcrates que estaven vivint els últims decennis de l'Antic Règim, amb el seu immobilisme, el seu *status quo* i els privilegis -alguns dels quals absolutament anacrònics- que gaudien des de l'antiga edat mitjana. A partir d'algunes vivències que li varen succeir a Mozart, i desgranant aspectes de la societat vienesa de la seva època, el públic assistent va poder endinsar-se en l'univers cultural i social de la segona meitat del segle divuit i va poder comprendre millor el com i el perquè Mozart componia el que va compondre, quina manera tenia de viure i quines varen ser les seves reivindicacions com a home i com a músic.

L'escenari social i polític que hi havia a Viena durant l'època del classicisme era, per una banda, una societat dividida bàsicament en dos estaments socials: l'alta aristocràcia i el poble. No existia el que coneixem com a classe mitja, contràriament a d'altres ciutats europees on sí existia una burgesia emergent que cobria aquest espectre central de la societat, i que consumia una quantitat considerable d'art i de música. Per altra banda, les guerres que l'imperi austrohongarès va mantenir amb Prússia, Turquia i la França revolucionària i napoleònica havien provocat dues crisis econòmiques importants, així com la pèrdua de Silèsia, i bombardejos a la ciutat de Viena. Aquest era el panorama que Mozart va trobar-se, i que sens dubte afectava directament la producció artística i musical. Com bé sabeu, en temps de crisi les arts se'n ressenten abans que cap altra cosa.

Malgrat els viatges que el van fer famós com a nen prodigi en els anys d'infantesa, Mozart va ser un criat. No un criat qualsevol, però al cap i a la fi un criat. Va estar al servei del príncep-arquebisbe Colloredo entre els anys 1772 -any en què Colloredo va substituir l'arquebisbe Segimond von Schrattenbach, mort l'any anterior- i el 1782. Durant tot aquest temps Mozart va voler sortir de la tutela del seu senyor, que l'obligava a mantenir-lo al seu servei i el tractava realment com un criat: el feia menjar amb altres criats de palau (jardiniers, cuiners, gent que feia bugada, etc.) fent-lo sentir degradat en el seu nivell cultural: "Si com a mínim em deixés menjar a la taula del comte d'Arco...", es lamenta Mozart en alguna de les cartes que li envià al seu

WOLFGANG AMADEUS MOZART. Una imatge del celeberrim compositor

pare. En alguna ocasió Colloredo havia fet servir Mozart fins i tot com a correu i li feia portar cartes i paquets. L'anècdota de com Mozart va ser definitivament acomiadat com a servent i criat del príncep és molt il·lustrativa de la tensa relació entre Mozart i l'arquebisbe: Mozart va ser tret del palau pel comte d'Arco a empentes i, segons podem llegir a les famoses cartes enviades al seu pare, amb un cop de peu al cul!. Aquest fet va marcar Mozart de manera que mai oblidà: aquesta puntada de peu per part del comte, que representava la noblesa aristocràtica, seria motiu de venjança.

La venjança vingué anys més tard, amb l'òpera *Les noces de Fígaro*, en la qual Fígaro, criat del comte Almaviva, i la seva futura esposa Susanna tramen una conxorxa per tal que el comte surti escaldat de la voluntat d'aplicar el dret de cuixa, i quedi retratat davant la comtessa. En la *cavatina Se vuol ballare signor contino*, que Fígaro canta al primer acte, podem veure com Mozart i Da Ponte -llibretista de l'òpera- tracten el comte Almaviva amb el diminutiu "continò", que sens dubte denota un notable menyspreu a la noblesa aristocràtica i de retruc al comte d'Arco. Ni el mateix Beaumarchais va fer servir aquest recurs tan insultant en les seves obres escrites en un context tan bel·ligerant com el que es vivia a París durant els anys 80, anys precedents a la revolució francesa i a l'abolició de l'Antic Règim.

Le nozze di Fígaro no va suposar un gran èxit entre el públic de la societat vienesa, només se'n varen representar nou funcions, però l'entesa que va tenir amb Lorenzo da Ponte va donar dos fruits operístics més d'un grandíssim nivell musical i amb grans càrregues de denúncia social: *Così fan tutte*, i *Don Giovanni*, aquesta darrera estrenada a Praga i sí obtingué un gran èxit. Poc a poc els gustos de l'aristocràcia havien anat canviant i, sortosament per al públic d'avui, Mozart no va saber adaptar-se i escriure música seguint les modes imperants en aquell moment. Va anar perdent el seu poder adquisitiu i va acabar la seva vida amb greus problemes econòmics, amb grans deutes i enterrat en una fosa comuna, com li corresponia a una persona del seu estatus social.

DISSABTE VINENT. Es farà la segona conferència: "Què volem dir quan diem Beethoven?", en què es farà una dissecció de la societat canviant que va portar la música i els músics a una altra consideració social, molt més elevada que no pas en l'època de Mozart. ■

CONFERÈNCIA. Un moment de la conferència celebrada dissabte passat

ÀNGEL REYNAL